

ЯКІСТЬ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ТА ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Анотація. В статті дається визначення поняттям «професіоналізм», «компетенція», «компетентність». Розкривається проблема якості освіти в Україні, застосування компетентнісного підходу та використання інноваційних освітніх технологій.

Ключові слова: освіта, професіоналізм, компетенція, інновації.

Вступ

Сучасне суспільство вимагає виховання самостійних, ініціативних, відповідальних громадян, здатних ефективно взаємодіяти у виконанні соціальних, виробничих і економічних завдань. Виконання цих завдань потребує розвитку особистісних якостей і творчих здібностей людини, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуватися в житті суспільства. Саме ці пріоритети лежать в основі реформування сучасної позашкільної освіти, головне завдання якої — підготувати компетентну особистість, здатну знаходити правильні рішення у конкретних навчальних, життєвих, а в майбутньому і професійних ситуаціях. **Тому актуальним завданням сучасної позашкільної освіти є реалізація компетентнісного підходу в навчанні, який передбачає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових компетенцій особистості.** Результатом такого процесу має бути сформованість загальної компетентності людини, яка включає сукупність ключових компетенцій і є інтегрованою характеристикою особистості.

Проблема якості освіти в Україні

Однією з цілей освіти є досягнення професіоналізму діяльності освіченої людини. Це теж характеристика якості освіти. Професіоналізм – щось більше, ніж володіння визначеним обсягом знань і навичок [1]. Це, крім усього іншого, мистецтво пошуку та вибору варіантів дій, організаційно-технічне конструювання діяльності, обґрунтування позицій і переконання опонентів, самоосвіта, можливість освоєння та накопичення досвіду. Професіоналізм формується – послідовно та поступово. Можна багато знати, але не бути професіоналом, можна багато що вміти, але при цьому також не бути професіоналом. Здатність освіти формувати професіоналів у своєму власному процесі – одна з її найважливіших характеристик. Професіоналізм принаймні в головних своїх рисах не повинен спиратися на просте накопичення досвіду використання знань методом спроб і помилок, зусилля цілеспрямованої адаптації до практичних умов діяльності. Професіоналізм – це елемент

освітнього процесу. І він може бути різним. Професійна свідомість повинна бути орієнтована на якість діяльності.

Проблема якості освіти виявляється у протиріччі між сучасними потребами виробництва, економіки і суспільства та системою освіти, що не завжди та не в усьому відповідає цим потребам. Точніше кажучи, якість освіти не дозволяє ставити та вирішувати ті цілі розвитку, які необхідні сучасному суспільству. У деяких сферах спостерігається зниження якості освіти відносно минулого. Для рішення цієї проблеми необхідне загальне усвідомлення важливості якості освіти, установлення причин його зниження або уповільненого росту, формування системи управління якістю в комплексі всіх її параметрів – спеціалізації функцій аналізу, планування та контролю, створення механізмів мотивування, диверсифікованості управлінської діяльності за критеріями якості [2].

Компетентнісний підхід у сучасній освіті

Традиційно завдання позакільної освіти визначалися набором знань, умінь і навичок, які має опанувати гуртківець. На сьогодні такий підхід виявляється недостатнім [6]. Найуспішнішими на сьогодні є системи освіти в тих країнах, де високий статус педагога та розвинена його освітня культура. Вивчивши країни, у яких модель навчання виявилася найбільш успішною, автори рейтингу 20 найуспішніших освітніх систем світу (компанія *Pearson* на замовлення аналітичного відділу журналу *Economist*) дійшли висновку, що гроші, які виділяють на освіту, важливі, але ще важливіша культура, яка сприяє бажанню й можливості вчитися [5]. Ставлення суспільства до навчання – відіграють у системі освіти найважливішу роль. Передумови успішної освіти полягають у таких навичках як: вміння пізнавати, виконувати, вмінні жити разом, а це багато в чому залежить не від отриманих знань і умінь, а від додаткових рис та вправності, на позначення яких і вживають поняття «компетенції» та «компетентності», що відповідають розумінню сучасних завдань освіти.

Отже, компетенція – це коло питань, явищ, у яких людина компетентна, має відповідний рівень пізнання й досвід. Наприклад: освітня компетенція учнів, педагогічна компетенція, медична компетенція лікаря тощо. Компетентний це той, хто знає, хто обізнаний, авторитетний у певній галузі, фахівець, що володіє компетентністю. Компетентність – це здатність установити й реалізувати зв'язок між «знанням-умінням» і ситуацією. Отже компетенції – це завдання (поставлені перед людиною), а компетентності – результати. Основними складовими компетентності є знання, а не просто інформація, що швидко змінюється. Різновиди знань, які необхідно вміти знайти і спрямувати в русло своєї діяльності; уміння використовувати ці знання в конкретній ситуації; розуміння, яким способом можна здобути ці знання [3]. Адекватне оцінювання – себе, світу, свого місця у

світі, конкретних знань, необхідності їх для своєї діяльності, а також методу їх отримання або використання.

Отже, компетентність – це не специфічні предметні вміння та навички, навіть не абстрактні розумові дії або логічні операції, а конкретні, життєві, необхідні людині будь-якої професії та віку. Рівень освіченості, особливо за сучасних умов, не визначається обсягом знань, їх енциклопедичністю. Із позицій компетентнісного підходу рівень освіченості визначається здатністю розв'язувати проблеми різної складності на основі наявних знань. Компетентнісний підхід не заперечує значення знань, але він акцентує увагу на здатності використовувати здобуті знання [7].

Поняття педагогічної інновації

Одним із шляхів модернізації освітньої системи України постає запровадження в навчальний процес інноваційних педагогічних технологій і методів. Інновації (італ. *innovazione* – новизна, нововведення) – нові форми організації діяльності і управління, нові види технологій, які охоплюють різні сфери життєдіяльності людства [4]. Педагогічну інновацію розглядають як особливу форму педагогічної діяльності і мислення, які спрямовані на організацію нововведень в освітньому просторі, або як процес створення, запровадження і поширення нового в освіті. Інноваційний процес в освіті – це сукупність послідовних, цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов. Нововведення (інновації) не виникають спонтанно, а постають результатом системних наукових пошуків, аналізу, узагальнення педагогічного досвіду. Стрижнем інноваційних процесів в освіті є запровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику, вивчення, узагальнення і поширення передового вітчизняного та іноземного педагогічного досвіду [4].

Рушійною силою інноваційної діяльності є педагог як творча особистість, оскільки суб'єктивний чинник є вирішальним під час пошуку, розробки, запровадження і поширення нових ідей. Творчий педагог має широкі можливості і необмежене поле для інноваційної діяльності, оскільки на практиці може експериментувати і переконуватися в ефективності методик навчання, коригувати їх, здійснювати докладну структурування досліджень навчально-виховного процесу, пропонувати нові технології та методи навчання. Основна умова такої діяльності – інноваційний потенціал педагога [8].

Висновок. Отже, застосування компетентнісного підходу та використання інноваційних освітніх технологій сприяють покращенню якості освіти, зокрема будують систему освіти для життя, успішної соціалізації в суспільстві та особистісного розвитку на основі засвоєння гуртківцями соціально значущих умінь (компетенцій).

Формування компетенцій покращує в дітей підтримку позитивної мотивації та розвиває інтерес. Створює оптимальні умови навчання і розвитку дитини. Сприяє професійному зростанню педагогів та підвищує якість позашкільної освіти.

Перехід до компетентнісного підходу означає: переорієнтацію з процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі, зміцнення акценту з накопичування нормативно визначених знань, умінь і навичок на формування й розвиток в учнів здатності практично діяти, застосовувати досвід успішних дій у конкретних ситуаціях.

Важливо пам'ятати, що компетентнісний підхід – лише один із чинників, що сприяють модернізації змісту освіти, він лише доповнює низку освітніх інновацій, не применшуючи значення класичних підходів.

Література

- 1) Бубела І.О. Компетентнісний підхід у сучасній освіті, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : utsk-school3.edukit.volyn.ua.
- 2) Данілейко А. Інноваційні технології навчання професії // Профтехосвіта. – 2010. - №5. – С.80.
- 3) Заблоцька О.С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз// Педагогічні науки. – Вісник Житомирського державного університету. - 2008. - Вип. 40.
- 4) Захарчук Т. Інноваційні технології навчання в сучасній школі. Український науковий журнал "Освіта регіону", № 2, 2010, С. – 226-231.
- 5) Луговий В. І. Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі та проблеми її реалізації в Україні / В. І. Луговий // Педагогіка і психологія: вісник АПН. – 2009. – №2.– С. 14-27.
- 6) Овчарук. О.В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи [текст] // Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
- 7) Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. [Текст] / О. Пометун // Рідна школа. – 2005. - № 1. С. 65-69.
- 8) Радкевич В. О. Роль інноваційних процесів у підготовці майбутніх фахівців / В. О. Радкевич // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / [ред. кол. І. А. Зязюн, Р. С. Гуревич, Н. Г. Ничкало та ін.]. – К. : Вінниця, 2000. – С. 196–200.